

OBSAH

Úvod	11
1. Základní principy sociálně-právní ochrany dětí a významné ústavní a mezinárodní dokumenty	13
1.1 Obecně	13
1.2 Hlavní principy právní úpravy	15
1.3 Ústava České republiky	17
1.4 Listina základních práv a svobod	17
1.5 Úmluva o právech dítěte	18
Kontrolní otázky č.1	26
Odpovědi na kontrolní otázky č.1	27
2. Další významné mezinárodní dokumenty	29
2.1 Obecně	29
2.2 Dokumenty OSN Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech	29
2.2.1 Mezinárodní pakt o občanských a politických právech	30
2.2.2 Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech	31
2.3 Dokumenty Rady Evropy	31
2.3.1 Úmluva o ochraně lidských práv a svobod	31
2.3.2 Evropská úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy	32
2.3.3 Evropská úmluva o osvojení	33
2.3.4 Evropská úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství	35
2.3.5 Evropská úmluva o výkonu práv dětí	36
2.3.6 Úmluva o styku s dětmi	38
2.4 Úmluvy přijaté na zasedáních Haagské konference o mezinárodním právu soukromém	41

2.4.1 Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí	41
2.4.2 Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení	43
2.5 Úmluvy Mezinárodní organizace práce	47
2.5.1 Úmluva MOP č. 182 o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce	47
2.6 Dvoustranné smlouvy	48
2.6.1 Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech	48
2.6.2 Smlouva mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech	49
2.7 Rezoluce a doporučení	52
2.7.1 Rezoluce Rady Evropské Unie o nedoprovázených nezletilcích, kteří jsou příslušníky třetích zemí	52
2.7.2 Doporučení č. 190 týkající se zákazu a okamžité akce k odstranění nejhorších forem dětské práce	52
Kontrolní otázky č. 2	53
Odpovědi na kontrolní otázky č. 2	54
Praktické příklady k zamyšlení	54
3. Právo Evropského společenství a sociálně-právní ochrana dětí	55
3.1 Obecně	55
3.2 Ochrana dětí, sociálně- právní ochrana a EU	55
3.3 Charta základních práv EU (Charper of Fundamental Rights of European Union)	56
3.4 Další nařízení EU	56
Kontrolní otázky č. 3	58
Odpovědi na kontrolní otázky č. 3	58
Praktický příklad k zamyšlení	58
4. Rodinněprávní vztahy	59
4.1 Manželství a vztahy mezi manžely	59
4.2 Rozvod	60

Kontrolní otázky č. 4.1	62
Odpovědi na kontrolní otázky č. 4.1	63
4.3 Vztahy mezi rodiči a dětmi	64
4.3.1 Rodičovská zodpovědnost	64
4.4 Zákonné zastoupení, opatrovnictví a poručenství	65
4.4.1 Zákonné zastoupení a opatrovnictví v občanském zákoníku	65
4.4.2 Zákonné zastoupení a opatrovnictví v zákoně o rodině	66
4.5 Určení rodičovství	68
Kontrolní otázky č. 4.2	69
Odpovědi na kontrolní otázky č. 4.2	70
Praktické příklady k zamyšlení	71
4.6 Formy náhradní výchovy	71
4.6.1 Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče	71
4.6.2 Pěstounská péče	71
4.6.3 Poručenství	73
4.6.4 Osvojení	73
4.6.5 Ústavní výchova	76
4.7 Pobyt dětí v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a provoz zařízení	77
Kontrolní otázky 4.3	80
Odpovědi na kontrolní otázky 4.3	81
Praktické příklady k zamyšlení	82
4.8 Výživné	83
4.8.1 Vzájemná vyživovací povinnost rodičů a dětí	83
4.8.2 Vyživovací povinnost mezi ostatními příbuznými	83
4.8.3 Vyživovací povinnost mezi manžely	84
4.8.4 Výživné rozvedeného manžela	84
4.8.5 Příspěvek na výživu a úhradu některých nákladů neprovdané matce	84
4.8.6 Společná ustanovení	84

4.8.7 Splnění výživného za jiného	85
4.8.8 Ošetrovné	85
4.8.9 Použití občanského zákoníku	86
Kontrolní otázky 4.4	87
Odpovědi na kontrolní otázky 4.4	88
Praktické příklady k zamyšlení	88
5. Právní úprava sociálně-právní ochrany v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí - část první	89
5.1 Úvodní ustanovení	89
5.2 Orgány sociálně-právní ochrany dětí	91
5.3 Okruh dětí, na které se sociálně-právní ochrana zejména zaměřuje, oprávnění upozornit na určitou skutečnost a právo dítěte žádat o pomoc	92
Kontrolní otázky 5.1	95
Odpovědi na kontrolní otázky 5.1	95
Praktické příklady k zamyšlení	96
5.4 Opatření sociálně-právní ochrany	97
5.4.1 Obecně	97
5.4.2 Preventivní a poradenská činnost	97
5.4.3 Výchovná a poradenská činnost	99
5.4.4 Výchovná opatření	100
5.4.5 Pomoc dětem v naléhavých případech, předběžné opatření	100
5.4.6 Další opatření na ochranu dětí	101
5.4.7 Výkon opatrovnictví a poručenství	102
5.4.8 Činnost orgánů sociálně-právní ochrany při svěřeni dítěte do výchovy jiných fyzických osob než rodičů	103
Kontrolní otázky č. 5.2	105
Odpovědi na kontrolní otázky č. 5.2	106
Praktické příklady k zamyšlení	108

6. Právní úprava sociálně-právní ochrany v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí – část druhá	109
6.1 Náhradní výchova	109
6.2 Zprostředkování osvojení a pěstounské péče	109
Kontrolní otázky č. 6.	116
Odpovědi na kontrolní otázky č. 6.	116
Praktické příklady k zamyšlení	116
7. Právní úprava sociálně-právní ochrany v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí - část třetí	117
7.1 Úkoly orgánů sociálně – právní ochrany při realizaci ústavní a ochranné výchovy	117
Kontrolní otázky č. 7	124
Odpovědi na kontrolní otázky č. 7	125
Praktické příklady k zamyšlení	126
8. Právní úprava sociálně-právní ochrany v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí - část čtvrtá	127
8.1 Péče o děti vyžadující zvýšenou pozornost	127
8.1.1 Zákon č. 218/2003 Sb.	128
8.1.2 Řízení o přestupku	133
8.2 Ochrana dětí týraných, zneužívaných a zanedbávaných	133
8.2.1 Obecně	133
8.2.2 Základní postup orgánů SPO a spolupráce s dalšími subjekty:	135
8.2.3 Ochrana dětí před zneužíváním dětskou prací	137
8.3 Přestupky v oblasti SPO	139
8.4 Správní delikty	141
Kontrolní otázky č. 8	143
Odpovědi na kontrolní otázky č. 8	145
Praktické příklady k zamyšlení	146
9. Právní úprava sociálně-právní ochrany v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí - část pátá	147

9.1 Sociálně-právní ochrana ve vztahu k cizině	147
9.2 Zajišťování návratu dětí nacházejících se v cizině bez doprovodu	148
9.3 Sociálně-právní ochrana ve zvláštních případech	149
Kontrolní otázky č. 9	150
Odpovědi na kontrolní otázky č. 9	151
Praktické příklady k zamyšlení	152
10. Komise pro sociálně-právní ochranu dětí, poradní sbory a zařízení pro sociálně-právní ochranu dětí, výkon sociálně-právní ochrany pověřenými osobami - část šestá	153
10.1 Komise pro sociálně - právní ochranu dětí	153
10.2 Poradní sbory	155
10.3 Zařízení sociálně-právní ochrany	156
10.3.1 Zařízení odborného poradenství pro péči o děti	156
10.3.2 Zařízení sociálně výchovné činnosti	157
10.3.3 Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc	157
10.3.4 Výchovně rekreační tábory pro děti	160
10.3.5 Zařízení pro výkon pěstounské péče	160
10.4 Poskytování sociálně-právní ochrany pověřenými osobami	161
Kontrolní otázky č. 10	169
Odpovědi na kontrolní otázky č. 10	170
Praktický příklad k zamyšlení	172
11. Právní úprava sociálně-právní ochrany v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí – část sedmá	173
11.1 Povinnosti orgánů sociálně-právní ochrany při sdělování údajů	173
11.2 Povinnosti státních orgánů, dalších právnických a fyzických osob a pověřených osob	175
11.3 Vedení spisové dokumentace, mlčenlivost	177
Kontrolní otázky č. 11	179
Odpovědi na kontrolní otázky č. 11	180
Praktické příklady k zamyšlení	181

12. Právní úprava sociálně-právní ochrany v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí – část osmá	183
12.1 Místní příslušnost	183
12.2 Řízení	186
12.3 Dožádání	187
Kontrolní otázky č. 12	189
Odpovědi na kontrolní otázky č. 12	190
13. Sociální ochrana obyvatelstva	191
13.1 Obecně	191
13.2 Systém sociálního zabezpečení	192
13.2.1 Důchodové pojištění	192
13.2.2 Penzijní připojištění se státním příspěvkem	193
13.2.3 Nemocenské pojištění	193
13.3 Zdravotní pojištění	196
13.4 Státní politika zaměstnanosti	197
Kontrolní otázky č. 13.1	199
Odpovědi na kontrolní otázky č. 13.1	200
Praktický příklad k zamyšlení	201
13.5 Státní sociální podpora	202
13.6 Sociální péče	203
13.7 Pomoc v hmotné nouzi	204
13.8 Sociální služby	205
13.8.1 Sociální služby - způsoby pomoci	206
13.8.2 Sociální služby - poskytovatelé a dostupnost	212
13.8.3 Příspěvek na péči	213
Kontrolní otázky č. 13.2	214
Odpovědi na kontrolní otázky č. 13.2	215
Praktický příklad k zamyšlení	215
14. Praktické příklady	217

15. Cvičný test 221

Cvičný test – správné odpovědi 235

Cvičný test – správné odpovědi - tabulka 249

16. Literatura 251

Povinná literatura: 251

Doporučená literatura 251

Právní předpisy a mezinárodní dokumenty 252

Seznam vybraných použitých zkratk 254